

Art Without Bars

Franky Bussche
hoofd van dienst Studie en Onderzoek

UvV info

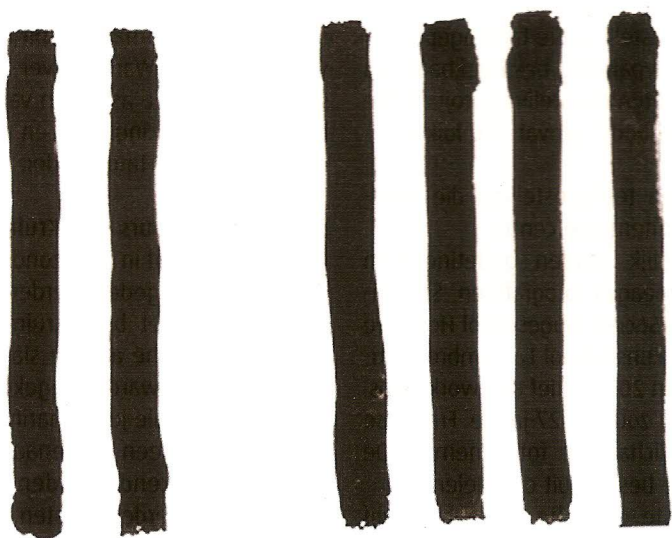
(Unie Vrijzinnige
verenigingen vzw)

September - Oktober
2009

(26th year - number 5)

0439
Lehas Titot.

Dos

Art Without Bars (Kunst kent geen tra-
lies / *Art sans barreaux*) werd in 2000
opgericht als feitelijke vereniging voor het
organiseren van kunsttentoonstellingen
en daaraan gekoppelde workshops voor
personen die tijdelijk in detentie verblij-
ven. Dit gebeurde vanuit de overtuiging
dat kunst en cultuur een toenemende
humanisering binnen de detentie konden
realiseren. In 2005 werd de organisatie
omgevormd tot een vereniging zonder
winstoogmerk, wat het startpunt bete-
kende voor de geplande professionalise-
ring. *Art Without Bars* organiseert niet
alleen tentoonstellingen van kunstenaars
in vrijheid binnen de gevangenis, zij stelt
ook kunst ten toon van gedetineerde en
niet-gedetineerde kunstenaars op publie-
ke plaatsen. Met deze werking probeert
men bij te dragen tot de reïntegratie van
de gedetineerden in de maatschappij na
hun vrijlating. Ook meent *Art Without
Bars* dat gedetineerden evengoed als
iedereen recht hebben op cultuur en cul-
tuurparticipatie. Hun straf is de opsluiting,
maar niet het uitgesloten worden uit het
culturele gebeuren.

Art Without Bars werkt samen met ver-
schillende partners. Een voorbeeld is de
tentoonstelling 'L'imaginaire griffonné/Graf-
fiti van de gevangen verbeelding'. Tijdens
het 'Festival des Libertés /Vrijheidsfestival'
(een initiatief van Bruxelles Laïque en het
Provinciaal Centrum Morele Dienstver-
lening van het Brussels Hoofdstedelijk
Gewest van de Unie Vrijzinnige Ver-
enigingen) vond in november 2007 te
Brussel een tentoonstelling plaats waarbij
foto's van graffiti werden tentoongesteld.
Er waren zowel opnamen van karikaturen
van 19de eeuwse cipers als foto's van
hedendaagse graffiti uitgesteld. De verza-
meling maakt deel uit van het archief van
Art Without Bars en bevat zowel graffiti
van het Tuchthuis van Vilvoorde als recen-
te graffiti van de isolatiecel van de gevan-
genis van Oudenaarde.

Projecten

Project I *Inmate art* uit het interbellum

Luik 1: Een publicatie van tekeningen uit het interbellum onder de titel 'Fatalitas'.

Inmate art is kunst gemaakt door mensen die wegens criminele feiten in afzondering zijn geplaatst. Dokter Jean Lacassagne was een voorvechter van deze specifieke kunsttak. Hij is in 1886 geboren in Lyon als zoon van de beroemde wetsdokter Alexandre Lacassagne, die als dermatoloog de tatoeage als onderwerp van studie introduceerde. Geïnspireerd door de ziekenbezoeken met zijn vader aan de hospitalen en tuchthuizen van Lyon publiceerde Jean later als dermatoloog regelmatig over dit onderwerp. Jean raadde zijn gedetineerde patiënten aan om door te tekenen en te schrijven een uitweg te vinden voor hun vertwijfeling. In 2007 werd een manuscript van een zekere M. Migron in de archieven in Lyon in verband gebracht met een lot tekeningen van dezelfde hand. Enkele tekeningen illustreerden nauwgezet de tekst. De recidiven van M. Migron, door hemzelf verteld en geïllustreerd, vormen de rode draad van het verhaal. Werk van verschillende kunstenaars werd gekozen om het verhaal van Migron bijkomend te illustreren. De tweetalige publicatie 'Fatalitas! Van sletten, flikken en brommers... Putes, poulets, prisonniers racontent...' kost €14 plus €5 verzendingskosten voor het binnenland te bestellen via: artwithoutbars@skynet.be door storting op rekening 734-0147522-91

Luik 2: Een tentoonstelling van Franse *Inmate art* uit het interbellum. In samenwerking met het museum Dr. Guislain te Gent zal in 2010 een tentoonstelling van deze Franse *Inmate art* plaatsvinden waarbij het levenswerk van dokter Jean Lacassagne centraal zal staan.

Project II *Inmate Tattoo*

Tatoeage is een belangrijke manier om diepe gevoelens op een quasi onuitwisbare wijze te ventileren, te meer daar gedetineerden niet kunnen of niet mogen beschikken over de nodige materialen om te schilderen of te

beeldhouwen. Toch heerst nog steeds een taboe rond deze praktijk in het penitentiaire milieu. Bij clandestien gebruik van zelfvervaardigde tatoeage-apparatuur loopt men gevaar voor de verspreiding van onder andere HIV en hepatitis. In 2007 kwam een akkoord tot stand met de penitentiaire overheid over de samenwerking gedurende een jaar tussen de vzw en de gedetineerden van Oudenaarde met als einddoel een tentoonstelling die tatoeagepraktijken en bodypainting bespreekbaar zou maken. Het tentoonstellingsproject 'The ornamental body' omvat drie luiken.

Luik 1: Een tentoonstelling die rondreist in penitentiaire centra.

Oorspronkelijk zouden gedetineerden elkaars tatoeages fotograferen. Studenten van de Sociale Hogeschool Heverlee en van de kunstschool La Cambre participeerden in 2007 actief aan workshops. Uiteindelijk zou de 27-jarige Françoise Mariette Michaut de foto's nemen. De presentatie bestaat uit drie delen:

- Een eerste gedeelte bestaat uit vijf groepen lightboxen met beelden van de making-of van de tentoonstelling met muziek, interviews en getuigenissen.
- Een tweede gedeelte bestaat uit platen met detailopnamen van getoeteerde en beschilderde lichamen van de gedetineerden.
- Een derde gedeelte dat buitenstaanders in de bezoekersruimte kunnen bekijken houdt een pleidooi voor de opwaardering van bodyart binnen de penitentiaire sector en probeert het verschijnsel van tatoeage bij gedetineerden uit de taboesfeer te halen.

De première van de tentoonstelling vond plaats in de gevangenis van Oudenaarde en maakte nadien een rondreis in verschillende gevangnissen.

Luik 2: De tentoonstelling toegankelijk voor een ruim publiek:

'The ornamental body' Mariette Michaut en vijf kunstenaars. 'Inmate Tattoo' met de foto's van Mariette Michaut vormde voor De Witte Zaal te Gent de aanleiding om nog vijf kunstenaars uit te nodigen om hierover te reflecteren. Een videoportret van een gedetineerde en een diamontage van

de making-of van 'Inmate Tattoo' breken een lans voor onderzoek naar nieuwe trends van lichaamsversiering in het penitentiair milieu.

Luik 3: Een rijkelijk geïllustreerd boek over het onderwerp rondt het project af.

'The ornamental body. From inmate tattoo to body painting.' Deze publicatie bevat bijdragen onder meer over het belang van het ornament bij lichaamsversiering sinds Warhol, over de medische en juridische aspecten van inmate tattoo, over piercings en een interview met een bekend tatoeëerder.

Project III *Concours met Krui*

In crea-ateliers of in de afzondering van de cel kunnen gedetineerden met de techniek van het broodkrui en ook met papier-maché aan de slag. In mei 2010 worden awards toegekend door een internationale jury waarin Jan Hoet zetelt. Dankzij een mecenaat kunnen prijzen toegekend worden aan de beste gedetineerde artiesten. De ingediende kunstwerken zullen samen met werken van hedendaagse kunstenaars getoond worden in de zomer van 2010 aan een ruim publiek.

Archief kunst en detentie

Art Without Bars vzw bouwt een archief uit over kunst in detentie in de zetel te Bertem. Alle items zijn digitaal geregistreerd. Het bestand kan met search tools geraadpleegd worden door bezoekers die zich vooraf melden. Bezoekers kunnen de boeken ter plaatse raadplegen. Het archief bevat zowel boeken, tijdschrift- en krantenartikels als DVD's en omvat de verschillende kunsttakken. Alle boeken en informatiemateriaal over kunst in het penitentiair milieu worden aanvaard en digitaal verwerkt.

Vzw Art Without Bars

Blokkenstraat 301

3060 Bertem

Tel.: 016 47 17 36

Fax: 016 47 05 62

artwithoutbars@skynet.be

www.artwithoutbars.be

Bron

website van Art Without Bars www.artwithoutbars.be